

A ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEMEN FOLYÓ

HATÁRÓR TISZTKÉPZÉS ÉS VEZETŐKÉPZÉS HELYZETE,

ÁTALAKÍTÁSÁNAK IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

A címben felvállalt téma kifejtése, sokoldalú tudományos-, szakmai igényű teljes körű körüljárása, vizsgálata egy doktori disszertáció kereteit is kimerítené, ezért csak vázlatos, általam a legfontosabb kérdések bemutatására törekvő referátumra vállalkozhatok, a teljesség igénye nélkül.

A jelölt témát véleményem szerint rendszerbe helyezve – a Határórség érdekében folyó tiszt- és vezetőképzés rendszerébe – célszerű és lehetséges vizsgálni, a befolyásoló, meghatározó külső körülmények figyelembe vételével.

Mely tényezők ezen rendszerszemléletű vizsgálódás keretében a leglényegesebbek? Megítélésem szerint az alábbiak:

- 1) A Határórség Humánstratégiájának figyelembe vételével az elkövetkező időszakban milyen létszámú és felkészültségű tiszti utánpótlásra lesz szükség?
- 2) A belügyi képesítési követelményeket kiszolgáló képzési rendszer működtetése hogyan valósítható meg?³²
- 3) Az Európai Felsőoktatási Térség és az új magyar felsőoktatási törvény elvárásai és előírásai hogyan valósíthatók meg?
- 4) A leghatékonyabban és költség-érzékenyebben működő képzési struktúra kiépítése miként hozható létre?
- 5) Az átalakítás folyamatában a képzés vitele hogyan szenved el a legkisebb kárt és a humánium érvényre juttatása miként biztosítható?

A válaszok véleményem szerint a fenti felvetésekre várhatóan a következők szerint foglalhatók össze:

A Határórség tiszti utánpótlási igénye mennyiségileg az elkövetkező időszakban folyamatosan és fokozatosan csökken. Ennek indoka a természetes fluktuáció jelentős mértékű visszaesése és további csökkenése, valamint a különböző területeken végrehajtott racionalizálások hatására a tiszti státuszok számának apadása.

³² Megjegyzem a jelenlegi képesítési követelményrendszer átfogó reformra szorul EU tagságunk kapcsán

A második nagy kérdéskör: a képzés megfeleltetése a képesítési követelményeknek. Jelenleg a Határőrség állománytáblázatában szereplő tiszti iskolarendszerű képesítési követelmények teljes körű teljesítését biztosítja a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyó tiszti- és vezetőképzés. Mind főiskolai szintű, mind egyetemi szintű szakmai végzettséggel kerülhetnek ki a végzett hallgatók. Szükséges megjegyezni, hogy a belügyi képzés egyik jelentős hiányosságát, hogy ez sajnos jelenleg a Rendőrtiszti Főiskolán nem biztosított, egyetemi szintű szakmai felsőfokú végzettséget nem adhat.

Ehhez a kérdéskörhöz tartozik szorosan a harmadik pontban megfogalmazott elvárások teljesítése. Az európai uniós folyamatoknak megfelelően hazánkban bevezetésre kerül a háromszintű felsőoktatáshoz kapcsolódó képzési rendszer. A Parlament által elfogadott, kihirdetésre váró felsőoktatási törvény már ebben a szellemben került kidolgozásra. Úgy ítélem meg, hogy ez mindenképpen hatással lesz a belügyi képesítési követelmények újragondolására is, azaz a főiskolai (BSc) és az egyetemi (MSc) szintű képesítési követelmények szétválasztására, a jelenlegi vagylagosság helyett, mely halogatható, de nem kerülhető meg. Hazánk csatlakozása a Bolognai-folyamathoz és az Európai Felsőoktatási Térséghez merőben új követelményeket állít a felsőoktatási intézmények elé, illetve ezen intézményekben a képzést megrendelő szervek irányába, így a Határőrség felé is. A 2006/2007. tanévtől meghatározóan kötelezővé válik a háromfokozatú képzési rendszer átvétele, kialakítása és beindítása. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen ennek szellemében már kellő időben megkezdődött a képzés átalakítása. A határrendészeti- és védelmi vezetői szakon megtörtént a szakalapítás akkreditálása és az indításhoz is megkapta az intézmény az engedélyt. Ennek megfelelően a 2005/2006. tanévtől már az új rendszerű képzési rendszerben, Magyarországon az elsők között beindításra került önálló, határőrségi érdekű képzést végző szakon a felsőfokú alapképzés (BSc). Az erre épülő egyetemi szintű képzést kiváltó Master (MSc) képzés akkreditációja szintén megtörtént és az Akkreditációs Bizottság hozzájárulásával a 2006/2007. tanévtől indítható. A jelenleg folyó főiskolai és egyetemi kiegészítő képzések kifutó jelleggel befejezésre kerülnek. A főiskolai szintű képzésen résztvevők a későbbiek során bekapcsolódhatnak (felvételt nyerhetnek) az indításra kerülő MSc képzésbe. A Rendőrtiszti Főiskolán végzettek szintén vonatkozik ez a megállapítás.

A képzés legmagasabb szintjének működése szintén biztosított a Hadtudományi Doktori Iskola keretében, önálló tudományozásokon (Rendvédelmi tudományozások) folyhat (és jelenleg is folyik) a Határőrség és más rendvédelmi szervek állományának doktori (PhD) képzése.

Hasonló háromszintű képzési rendszer kiépítése a Rendőrtiszti Főiskola esetében is elvárás a nemzetközi és hazai követelmények teljesítése érdekében. Véleményem szerint a fenti követelményeknek való megfelelés jelentős erőkoncentrációt igényel a főiskola részéről és csak fokozatosan, hosszabb távon valósítható meg. Ennek megteremtéséhez természetesen a Zrínyi Határőr Tanszékéről minden támogatást és segítséget megadunk tapasztalataink birtokában.

A Határórség meghatározó érdeke, hogy a felsőoktatásban a leghatékonyabb és leggazdaságosabb formában valósuljon meg a felkészítés. A jelenleg is zajló átalakítás ismeretében megállapítható, hogy a meghatározó tiszti alapképzési szükségletek kielégítése hosszabb távon egy bázison is megvalósítható, a fokozatosan csökkenő tiszti státuszok alapján.

A lényegi kérdés az, hogy erre mikor kerüljön sor és milyen értékeket szükséges és indokolt megőrizni, fenntartani, vagy átmenteni. A fenti probléma megfogalmazások alapján fontosnak ítélem meg, hogy visszavonhatatlan lépések megtételére csak akkor kerüljön sor, amikor az európai uniós és hazai felsőoktatásra vonatkozó követelmények teljes körű teljesítése biztosított vagy megtörtént a Rendőrtiszti Főiskolán.

Következő lényegi pont, hogy a jelenleg folyó két képzési program pozitívumai ötvözésre kerüljenek az egyesített képzés esetén. Így a jogalkalmazói oktatás mellett a vezetői attitűdök kialakítása és az érdemi ügyintézői tevékenység végzésére történő felkészítés és megvalósuljon.

Az oktatás háttérét biztosító oktatói kar kialakításánál egyrészt a kellő számú minősített oktatók (doktori fokozattal rendelkezők és habilitáltak) mellett, az elő gyakorlati tapasztalattal rendelkezők is megjelenjenek. Jogi, oktatásszervezési szempontból és a humánium oldaláról a Zrínyin folyó alapképzés (főiskolai szintű és BSc) kifuttatásával oldható meg legzökkenőmentesebben a belügyi bázisra történő képzés átcsoportosítás. Nyitott kérdés azonban az MSc képzés további vitelének ideiglenes megoldása és szintén vizsgálódást igényel a határrendészet-technikai szakirányra történő esetleges további beiskolázások szükségessége.

Tömondatokban igyekeztem a határórségi érdekű felsőoktatás problémáira rávilágítani. Úgy érzem nem vagyunk irigylésre méltó helyzetben. Az elhangzottakból is egyértelműen látszik, hogy jelentős megoldandó feladatok várnak ránk az elkövetkező időszakban a tiszti utánpótlás és vezetőképzés területén.